

העם

חמאה או מיראן

מנהיג גרמני העמיד בשעתו את עמו בפני הברירה: חמאה או תותחנים. בפני ישראל צמדה, השבוע, ברירה אכזרית לא פחות: חמאה או מיראן, חמאה או עזה.

לכאורה הבינו זאת הכל. הממשלה התכנסה עוד לפני שבועיים, החליטה לעמוד עד הנשימה האחרונה על אחז משלושת הפתרונות האפשריים להבטחת חופש השייט במיצר המריבה:

- המשך כיבושו בידי צה"ל, יחד עם רצועת חוף צרה לאורך המפרץ;
 - ערובות ממשיות מצד מצרים;
 - כיבוש המיצר בידי צבא גורבני, עד להתחרת השלום למרתח.
- מנהיגי כל המפלגות חזרו בקול רם על החשש הנחושה להיאבק. האוצר הכין תקציב אלטרנטיבי, למקרה של עונשין חמורים מצד אמריקה (העולם הזה 1005).
- אולם כשהיתה הממשלה צריכה להתכנס השבוע כדי לדון על המשך המאבק, שוב לא דמתה לכיתה קרבית ערב צאתה להסתערות. היא דמתה יותר למיסדר-חלולים: שלישי הממי שלה היה חולה, שלישי שני שוטט בחוץ לארץ.

הנמר והחמאה. לא היה זה הסימן היחיד לכך שנמר ההתנגדות עלול להיפך בכל רגע לחתול ביתי. מסוכנים יותר היו הרמזים שנעו בגלוי כי הפגנת ההתנגדות (והמצוקה הכלכלית שתבוא בעקבותיה) נועדו בעיקר לצרכים פנימיים מפקקים ביותר. המועצה הכלכלית העליונה, שהיתה צריכה לקבוע תוכנית-הרום כלכלית, עסקה בענייני מה-בכך בגלל מחלת השר פרץ נפתלי.

הרמז הגלוי הראשון בא מצד הארץ. העתון הבורגני, שמאז יום היוחסדו היה תמיד בחיל"ח הלחץ של כל נטינה לאומית, המליץ לפתע במאמר ראשי על התנגדות עקשנית. הוא גם אמר בפה מלא מדוע: לדעתו אפשר רק ברגעים של מתיחות לאומית עליונה לשכנע את הפועלים להוריד את רמת-המחיה. לכן כדאי להתעקש מעט, עד להורדת השכר.

דעות דומות הושמעו בקול נמוך יותר גם בכמה מחוגי מפא"י, הקרובים לביני ר' ללוי אשכול. לבסוף לא היה ברור עוד אם כדאי להתנגד לדעת העולם, למען חיפוש ה' שייט, אפילו במחיר של ירידת רמת-המחיה — או שכדאי להגן על חופש השייט כדי להוריד את רמת-המחיה, אפילו במחיר של הרגות העולם.

התוצאה היתה מחוייבת המציאות הפוליטית. אחריו כמה עקיצות מצד שמאל, הכריז מנהיג האיגוד המקצועי אהרון בקר כי ה' פועלים יורשו את תוספת השליש, מיראן או לא מיראן.

השעה היפה ביותר. אילו היתה ה' ממשלה מתכוננת ברצינות למאבק היסטורי לחיים או למות, שיחולל מהפכה בחייו הפרטיים של כל אדם בישראל, היתה מן הסתם נזהגת אחרת.

ראש-הממשלה היה מתייצב לפני העם ב' שידור דרמטי, מעמיד אותו על הסכנות וה' רכבות הדרושים, בדומה לנאומו ההיסטורי של וינסטון צ'רצ'יל, ערב הקרב על בריטניה: "נתנהג כך שאם תתקיים המדינה עוד אלף שנים, יגידו הדורות הבאים: זו היתה שעתם היפה ביותר..."

אם לא היתה נכונות כזאת, הרי כל הדרי בורים על התנגדות-עדי-הסוף היו פשע פוליטי. סי. ברמה העליונה של מדיניות בינלאומית מסוכן מאד לשחק בבלוף. כי אם יסוג צה"ל לבסוף, למרות כל ההתלטות החגיגיות, תמורת כמה מלים סתמיות של עצרת האו"ם על חופש השייט, עלולים גדולי העולם להי' שוב שאפשר באותם האמצעים להזניח את צה"ל גם אל מעבר לגבולות המדינה, לכל קו חדש שימצא חן בעיניהם.

בלוח השחמת של המרחב, צה"ל עודנו ה' מלכה. מסוכן מאד להזניח אותה ואנה ללא תוכנית רצינית.

מדיניות

גולדה מרה

האופטימיסט אומר כי הכוס "מלאה למח" צה"י. שעה שהפטימיסט מתאר את אותה ה' כוס כ"חצי ריקה". החלטת האו"ם על פיגועי צה"ל, השבוע, איפשרה שני פירושים דומים. האופטימיסטים יכלו לקבוע, בשמחה, כי האו"ם נמנע לפי שעה מלהטיל עונשין על ישראל, או אף לאיים בהם. הפטימיסטים יכלו להצביע על עובדה בר-

למחרת הרצח צולמה תמונה של מקום העלילה. המקומות המסומנים הם: (1) המקום בו ישבו שמחון ומירה, ליד קיר בית-הקפה עבאדי, (2) המקום שלפי טענת המשטרה בוצע בו הרצח ו(3) המקום בו נמצאה הגופה בתוך שטח החורבות.

תמיד ראיית את כל עתידו בצבא. לא אספר כאן מה עבר עלי כששמעתי את הידיעות מן החזית, וחשבתי מה עלול לי שמנעו ממני להשתתף.

בבית-החולים הייתי חופשי. נתתי את מילת-הכבוד שלי שלא אברח. האיש שכל גורלי היה נתון עתה בידי היה הפרופסור ויניק. הוא שוחח איתי ארוכות והפנה אותי לאחת הרופאות במקום, שערכה לי בחינות פסיכו-טכניות, בזיגת רורשך ועוד. היתה זו הכנה לזריקות.

חמישה ימים אחרי שנכנסתי לבית-החולים הוזרקה לי הוריקה הראשונה, בשעה שמונה בבוקר. בחדר היה רק הפרופסור ויניק עצמו, שהזריק לי את הוריקה הענקית, בחריד הורוע הימנית. איבדתי את ההכרה ואיני זוכר דבר, עד שהוא העיר אותי כעבור שלוש שעות במלים: "מה חלמתי?"

אמרתי לו שחלמתי על מירה. הוא שאל: "דברים טובים או רעים?" ענית: "טובים!"

הוא הזמין אותי לכוס קפה ואמר לי: "שמחון, אנחנו נעזור לך".

באה אחות מן המחלקה, שהייתי שייך אליה, ולקחה אותי למחלקה. שכבתי לישון והת' עוררתי אחרי כמה שעות. הרגשתי שאני עדיין סחרחור.

כעבור חמישה ימים קיבלתי מויניק את הוריקה השניה, בשעה עשר, ושוב העיר אותי כעבור שלוש שעות באותה שאלה. הייתי יותר רדום מאשר בפעם הקודמת. לא זכרתי דבר ממה שדיברתי בשעת הוריקה.

למחרת הוזרקה השניה הוזמנתי למשרדו של הפרופסור ויניק, שאמר לי כי הוא מוכן לבוא לכל בית-משפט כדי להעיד לטובתי. הוא אמר שהוא מכיר אותי עתה מהיותי בן שש ועד להימצאותי בבית-הסוהר. ראיתי שתיקי הפרשה שלי היו מוערמים על שולחנו, ושהוא בקי עתה היטב בכל צדדי הפרשה.

ארבע שנים פחות כמה ימים...

תוצאות הבדיקה הועברו למר חיים כהן, וחיכיתי בכליון עיניים לתשובה. הימים יוראו לי כאינסופיים. ציפיתי שיבואו בכל רגע לשחרר אותי ולנקות את שמי. הייתי נתון במתיחות עצומה.

ישבתי שוב בסעטניה. כל יום היה כחודש. הרגשתי שאני מלא, ובאותה שעה שאני שבור. עברו חודש ו-13 יום. ואז לפתע קיבלתי צו מטעם נשיא המדינה, בו הפחית את העונש וקבע שאשתחרר ביום 28 בדצמבר, שמונה חודשים ויומיים לפני מועד תום תקופת מאסרי-הרשתית.

זה היה יום גדול. בני משפחתי, אבי, אחותי, דודתי ובן-דודי באו במונית מחיפה וחיוכו לי ליד השער. הפרייה היתה קשה, כי היה עלי להביע את תודתי בעמוקה לסגל מתנה מעשיהו שהתייחס אלי — כמו כל שרות בתי-הסוהר — בהגינות מופתית, למן היום הראשון ועד האחרון.

לבשתי את מדי הצבא, שבהם נדננתי, פרט לסימני הדרגות-וסמלי צה"ל, ויצאתי דרך השער — ארבע שנים פחות כמה ימים מאז אותו יום בו נעצרתי בראש-פינה על-ידי סמל המשטרה ושני השוטרים, בשעת ישיבת הסמלים.

עד אשר יימצא הרוצח...

רגע שיצאתי, לא היתה לי כל תוכנית להמשך חיי. הקאריירה הצבאית שלי, שהקדשתי לה עשר שנים, נהרסה. איני יודע מה אעשה.

אבל לא זה הוא המטרד אותי כיום. פרשת מירה ארצי לא נכתימה. הרוצח האמיתי לא בא על עונשו, ושמי לא טוהר. במשך ארבע שנים ישבתי בבית-הסוהר על לא עוול בכפי. לא אנוח עד אשר יימצא הרוצח ותוכח צדקתי.

אני פונה אל העדים במשפט — אל שלמה קאובמן, אלי עבאדי, השוטר כהן והשוטר אפריאט: אם מצפונכם נקי, לכו בדרך שאני הלכתי בה. בקשו מן היועץ המשפטי שיסדר לכם זריקות-אמת. אם הנכם מרגישים את עצמכם תפים מכל פשע, זו הדרך להוכיח את צדקתכם, למרות שהחוק אינו יכול לחייב אתכם לעשות זאת.

אני פונה אל כל אנשי המשפט בישראל, אל ראשי המדינה ושליטי הצדק: הנה פרשתי לפניכם את כל הפרשה. לא הסתרתי דבר, אולי מלבד פרטים קטנים שפרחו מזכרוני אחרי ארבע שנים של ישיבה בבית-הסוהר.

אני מבקש כי בעית מירה ארצי תחזור לדוכן בתי-המשפט, על-ידי עריכת רביזיה של המשפט כולו.

נפלתי קורבן לרשלנות החוקרים ולטעות משכסית מצערת. מה שקרה לי, יכול לקרות לכל אחד. איני מבקש כיום יותר מאשר דבר אחד: ניקוי שמי והחזרת כבודי שנרמס.

* לפי הנוהג ששרר בארץ בימי המנדט הבריטי ועוד היה נוהג בימי פסק-דינו של שמחון, היו מפחיתים באופן אוטומטי שליש מתקופת מאסרו של אסיר שהתנהג בסדר במאסר, נוהג זה בוטל בינתיים, וקיצור תקופת מאסרו של אסיר טעון עתה דיון טיווח.

רלית לא פחות: 74 אומות בעולם התאחדו בחזית אחידה כדי לדרוש מצה"ל לפנות תוך חמשה ימים את שארם אל-שייך ואת רצועת עזה. רק מדינה אחת בלבד הצביעה עם ישראל: צרפת. קוסטה-ריקה וקובה, בירת ייצור הסוכר העולמי, גנעו — אולי כדי להמתיק את הגלולה.

ברידות מוזירה. דעה אחידה כזאת של כל העולם התרבותי היא גורם בינלאומי ממדרגה ראשונה. היא נתאפשרה הודות ל' סכסכים אמריקאי מוצלח.

במשך כמה ימים ניהלו גולדה מאיר ו' עזריה באו"ם פעולה קדחתנית בין המשלחות באו"ם. הצד הגיגיני של עמדת-ישראל — כי הפרת-חוק אחת (התקפת ישראל) אינה מצדיקה הפרת-חוק שניה (המצור המצרי בטיראן) — נתקבל על דעת רבים. היה נדמה כי שוב לא יימצאו באו"ם שני השלישים הדרושים להחלטה חריפה נגד ישראל ולה' טלת עונשין עליה.

ואו, עליידי הווה קלה של ההגה המדיני, הפכה אמריקה את הקצרה עליפיה. היא שיכ' נעה מאחורי הקלעים את הגוש האסיאתי אפריקאי להציע החלטה מתונה, ללא עונשין. ישראל, שנראתה ברגע אחד מוקפת ידיים, נשארה לפתע מבודדת לחלוטין, הילד הרע של הכיתה.

המשק

תור הזהב

בשעה שהקברניטים המדיניים טיילו על גשר-הפקוד וניסו להחליט אם ואיפה ללחום (ראה לעיל) עסקו המכונאים בבטן האניו הממשלתית בהכנת המכונה הכלכלית לקרב. מצברותם היה כחות מרומם מאשר לפני כמה שבועות.

אחרי מלחמת סיני הכריזה מכות-השגור באמריקה על מיבצע-חירום מיוחד לכיסוי הוצאות המלחמה, קיחתה ליכול של 100 מיליון דולר, בהתאם לכך הוכנס אומדן: וזו' טימי מאד של וזכנסות מטבע-חוץ 'הצעת' התקציב של הממשלה (העולם הזה 1005).

כספי השגור והמענק, הזורמים מאמריקה, הם בסיס המשק הישראלי. אין הם מכסים רק את הוצאות השיכון וההתיישבות. בסביב השני, בידי הקבלנים והפועלים, הם הופכים ללירות המזוימות דם למחזור הצריכה וה' מחיה.

עתה באה בשורת איוב: תחת 100 מיליון הדולר המקומי, יבואו רק 25 מיליון. אם בגלל קוצר המלחמה, ואם בגלל דעת-הקהל העויינת בעולם ובאמריקה, לא נשא המיבצע את הפרי החרוש.

גם בלי סנקציות בינלאומיות, יגרום הדבר לירידה גדולה של ההכנסות, שתצטרך לגרום לירידת ההוצאות של הממשלה. כי בתקציב הרגיל הובאו כספי הסכנות (שהם כספי השגור) לא רק בחשבון הפיתוח (41 מיל-יון ל"י) אלא גם — זו הפעם הראשונה —

תזכיר

תקציב סודי. בשבוע שעבר גילה העולם הזה (1005), זו הפעם הראשונה, כי האוצר הכין תקציב סודי לששת-חודשים, למקרה של סנקציות אמריקאיות קיצור ניח. ידועה זו הייתה גלים ב' חוגי המשק.

כעבור יומיים חזרו כל עתוני המדינה על ידיה זו, שאושרה בינתיים על-ידי מקורות רשמיים.

חבלה או מימטום? לפני חצי שנה ערך העולם הזה (980 והלאה) מחקר מקיף על מפעלי האשגל, גילה במפורס כיצד בוו' בז סכום של מיליונים על-ידי זב יוסף ויועציו, באחת השערוריות הכלכליות הממאירות ביותר שהיו אי פעם במדינה.

השבוע הגיעו חמשת חברי ה' ועדה המיוחדת של הכנסת, ש' חקרו את הפרשה הזאת, למס' נות המזדהות לחלוטין עם דו"ח העולם הזה.